

Розділ I

Цього пізнього весняного ранку події в житті Френка Моргана чергувалися з надзвичайною швидкістю. Коли вже хто мав незабаром устряти в жахливі, трагічні пригоди в Новому Латинському Світі, що нагадували стародавні або середньовічні мелодрами, то це саме Френк Морган, і Доля не барилася з ними.

Проте йому й на думку не спадало, що десь щось готується для нього, та й сам він навряд чи був за причину всіх тих подій. Згаявши значну частину ночі у грі в бридж, Френк пізно встав, поснідав помаранчами з кашею і подався до бібліотеки — суворої, зі смаком умебльованої кімнати, звідки його батько недавно ще керував неосяжними й різноманітними справами.

— Паркере, — звернувся Френк до служника, що лишився від старого Моргана, — чи не помічали ви, щоб покійний ха-зяїн погладшав в останні роки життя?

— Ні, сер, — відказав той з належною запобігливістю добре вимуштруваного челядника і водночас мимоволі зміряв поглядом чудову постать юнака. — Ваш батько, сер, завжди був худорлявий і завжди однаковий — широкий у плечах, з високими грудьми, маслакуватий, а проте сухорлявий і стрункий. Завжди сухорлявий. Коли його поклали на стіл, не один тутешній молодик міг би посоромитися за свою постать. Він дуже дбав про себе і з самого ранку ще в ліжку робив фізичні вправи по півгодини щодня, і ніщо не могло стати цьому на перешкоді. Він називав це своєю релігією.

— Він і справді мав чудову постать, — байдуже мовив Френк, роздивляючись телеграфний апарат і численні телефони, що повстановлював тут ще батько.

— Чудову! — захоплено погодився Паркер. — Худорляву й аристократичну, дарма що в нього були такі плечі, і груди, і кістки. І ви дістали все це в спадщину, сер, але в ще досконалішій формі.

Молодий Френк Морган, що успадкував від батька не самі тільки м'язи, а й багато мільйонів, задоволено відхилився на спинку величезного шкіряного крісла, простяг ноги, як лев у зоопарку, ущерть повний сили й свідомий її, і кинув оком на заголовок ранкової газети, де сповіщалося про новий зсув у Панамському каналі.

— Якби я не знав, що з нами, Морганам, такого не буває, — позіхнув він, — то давно б уже був погладшав із цього життя. Правда, Паркере?

Літній служник здригнувся, зачувши несподіване після довгої мовчанки запитання, і не відразу спромігся на відповідь.

— Так, сер, — нарешті сказав він. — Тобто я думаю... ні, сер. Ви тепер саме маєте якнайкращий вигляд.

— Ніскільки, — впевнено заперечив Френк. — Правда, я, мабуть, не набираю ще тіла, але, безумовно, розпестився.

— Так, сер... чи пак, ні, сер. Ви й тепер достеменно такий, як були три роки тому, коли повернулися з коледжу.

— І вибрав байдики за фах, — засміявся Френк. — Паркере!

Паркер шанобливо застиг на місці. Проте його хазяїн замислився, немов розв'язуючи якесь надзвичайної ваги питання, і щипав коротенькі щетинкуваті вуса, що їх віднедавна почав запускати.

— Паркере, я йду ловити рибу.

— Слухаю, сер.

— Я виписав собі кілька вудок. Прошу, перегляньте їх і доведіть до ладу. Мені здається, що найкраще буде, коли я поїду тижнів на два кудись у ліс. Бо як залишуся тут, то напевне почну гладшати й уведу в неславу увесь наш рід. Пригадуєте сера Генрі, старого дивака, розбишаку й неприборанного хвалька?

— Так, сер. Я читав про нього, сер.

Паркер затримався біля дверей, чекаючи, коли скінчиться в хазяїна приплив балакучості й він матиме змогу піти виконати загадану роботу.

— Авжеж, пишатися нічим, він розбійник, та й годі.

— Е, ні, сер! — заперечив Паркер. — Адже він був губернатором Ямайки й помер, усіма поважаний.

— Добре, хоч не втрапив на шибеницю, — засміявся Френк. — Власне, тільки він і неславить увесь наш рід. Я мушу признатися, що пильно придивлявся до його портретів. Він дуже дбав

про свою постать і помер, дякувати богові, зі струнким станом. Це гарна спадщина, що перейшла й до нас. Морганам не пощастило знайти його скарбів, зате він обдарував нас струнким станом, а це дорожче за самоцвіти. Це, як учили мене професори біології, так звана спадкова ознака.

Запала мовчанка. Паркер вийшов із кімнати, а Френк Морган заглибився в статтю про Панаму й довідався, що канал відкривають для кораблів, мабуть, аж за три тижні.

Задеренчав телефон, і Доля, скористувавшись з електричних нервів сучасної цивілізації, вчинила першу спробу випустити свої кігтикі й добратися до Френка Моргана, що сидів у бібліотеці будинку, який спорудив його батько на Ріверсайд-драйві.

— Стривайте, шановна місіс Керазес, — заперечив він у телефонну трубку, — хай там воно як, а це лиш тимчасове заворушення. «Темпіко петролеум» стоять добре. Це ж бо не звичайні спекулятивні папери, а цілком надійне приміщення капіталу. Держіться за них. Тримайтеся цупко. Певне, приїхав якийсь фермер із Міннесоти й хоче купити пакет або два акцій, бо вони й справді такі солідні, як йому здається... Що робити, коли вони подорожчають ще трохи? Не продавайте. «Темпіко петролеум» — не лотерея й не рулетка. Це надійне підприємство. Я хотів би, щоб воно було не таке величезне, тоді я фінансував би його сам... Та ні ж, я не жартую. Ми замовили на мільйон самих тільки цистерн. Наша залізниця й тритрубний нафтопровід коштують понад п'ять мільйонів. Самі діючі жили дадуть нам нафти на сто мільйонів доларів, лишається тільки знайти спосіб підвести її до пароплавів. Тепер саме час примістити ваші гроші. За рік або два ваші акції будуть кращі, ніж облігації державної скарбниці... Авжеж, будь ласка... Не вважайте на біржу. Пам'ятайте, я перше не радив вам купувати їх, бо ніколи не раджу такого своїм приятелям. Але тепер, придбавши вже акції, держіться. Це все одно, що вкласти гроші в Англійський банк... Авжеж, ми з Діком поділили вчора виграш... Цікава партія, тільки Дік укладає в бридж забагато темпераменту... Так, щастить, як дідькові... Ха-ха-ха... Мій темперамент?.. Ха-ха-ха... Невже?.. Перекажіть Генрі, що я зникаю тижнів на два... Поїду ловити стругів. Бо ж, знаєте, весна, дзюрчать струмки, в деревах тече сік, бруньки бубнявлють, усе квітне... і таке інше. Так... Бувайте здорові й держіться за «Темпіко петролеум». Якщо вони трошки впадуть проти тієї ціни, що давав міннесотський фермер,

купить ще... Я теж... Це однаково, що знайти гроші... Так... Безперечно, так... Не можна ж продавати їх тепер, бо вони ніколи не подешевшають... Звичайно, я знаю, що кажу... Я сьогодні послав вісім годин і ще нічого не пив... Так, так... На все краще!

Він вигідніше сів у кріслі, потягнув до себе телеграфну стрічку і повільно перебіг по ній очима, доволі байдужно занотовуючи її зміст.

Тим часом з'явився Паркер із низкою гнучких вудок; кожна з них була взірць мистецтва й майстерності. Френк кинув стрічку, схопився з крісла і, радий, як хлопчисько, що розглядає іграшки, заходився по черзі пробувати вудки. Він то хвиськав ними в повітрі, аж волосінь свистіла, мов батіг, то обережно й спритно закидав їх аж під високу стелю, ніби в другому кінці кімнати в невидимому ставку таємниче полискували струги. Знову задзвонив телефон. Обличчя Френкове спалахнуло гнівом.

— Бога ради, поговоріть ви, Паркере, — наказав він. — Якщо то котрась із жінок, що грає на біржі, скажіть їй, що я помер, або лежу п'яний, або захворів на тиф, або вбираюся до вінця — одне слово, вигадайте щось.

По недовгій розмові в поважному й стриманому тоні, що надзвичайно пасував до холодного, суворого й вишуканого стилю кімнати, Паркер сказав: «Хвилинку, сер», — і, прикривши трубку рукою, обернувся до Френка.

— Це містер Беском, сер. Він хоче поговорити з вами.

— Скажіть йому, нехай іде під три чорти, — відповів Френк, замахуючись, ніби хотів хтозна-як далеко закинути волосінь. І справді якби вона описала ту дугу, яку накреслив їй його захоплений погляд, то була б вилетіла крізь шибку і на гачок упіймався б садівник, що, стоячи навколішки, садив на грядці троянди.

— Містер Беском каже, що йдеться про біржу, сер, і що він бажав би побалакати з вами всього хвилину, — наполягав Паркер так увічливо й шанобливо, ніби переказував якийсь неістотне й без найменшої ваги доручення.

— Гаразд! — Френк обережно приставив вудку до столу й підійшов до телефону.

— Алло! — сказав він у трубку. — Так, це я, Морган. Тільки мерщій. У чому річ?

Він деякий час прислухався, а потім сердито перепинив свого співрозмовника.

— Продавати? А дзуськи! Ні в якому разі... Звичайно, дуже радий, що так. Нехай подорожчають ще на десять пунктів, хоч цього й не може бути, а ви все-таки держіть. Це цілком зрозуміле й законне підвищення, і вони не вийдуть із ціни... Вони — надійна штука. Коштують набагато дорожче, ніж цінуються... Я знаю, якщо публіка не знає. За рік вони дійдуть двохсот... Якщо Мексіка припинить свої революції... Хоч як вони впадуть, я прошу вас купувати їх... Дурниці... Хтось захоче купити контрольний пакет?.. Це ж бо цілком спорадичне... Га?.. Пробачте. Я хотів сказати, що це тимчасове явище. Зараз я їду рибалити тижнів на два... Підніметься вгору ще на п'ять пунктів?.. Купуйте... все, що пропонуватимуть. Бачте, коли маєш у руках велике підприємство, то підвищення курсу його акцій таке саме небезпечне, як і зниження... Авжеж... Безперечно... Так... Бувайте здорові.

А під ту саму пору, як Френк Морган у захваті повертався до своїх вудок, Доля тут-таки, в місті, у приватній конторі Томаса Рігана, зробила своє діло.

Давши численним маклерам розпорядження скуповувати акції й пустивши разом із тим різними таємничими шляхами поголоску про утиски, що їх мексиканський уряд чинить концесії «Темпіко петролеум», Томас Ріган узявся вивчати звіт свого агента, який два місяці знайомився на місці з дійсним станом цієї концесії та її можливостями.

Увійшов клерк з візитною карткою і доповів, що гість — чужоземець і настійливо домагається побачення. Ріган глянув на картку й сказав:

— Перекажіть цьому добродієві, сеньйору Альваресові Торресу з міста Колона, що я не можу його прийняти.

За п'ять хвилин клерк повернувся з тією ж візитівкою, але цього разу з другого боку було щось написане олівцем. Ріган посміхнувся, коли прочитав:

«Шановний містере Рігане, маю честь сповістити вас, що я знаю місце, де за давніх піратських часів закопано скарб сера Генрі Моргана. Альварес Торес».

Ріган похитав головою, і клерк налагодився вже йти, та подар гукнув йому:

— Впустіть! Зараз же!

Залишившись на короткий час сам, Ріган засміявся до себе, обмірковуючи якусь нову думку, що зродилась у нього в голові.

— Дурний хлопчисько! — пробурмотів він крізь дим сигари. — Гадає, що може провадити левову гру свого батька. Гарненько б його провчити, ось що йому треба, і старий сивоголовий Томас Ріган подбав за це.

Англійська мова сеньйора Альвареса Тореса була така сама бездоганна, як і його модний весняний костюм. Правда, жовтуватий колір шкіри зраджував його латиноамериканське походження, а чорні очі красномовно свідчили про домішку індійської крові до іспанської в низці поколінь його предків, хоч він був справжні-сінський нью-йоркець, типовішого Томас Ріган не міг собі й уявити.

— Після довгих і важких років пошуків я нарешті розгадав, де заховане золото, яке нагарбав сер Морган, — так розпочав він. — Я певен, що на Москітському узбережжі. Скажу також, що від лагуни Чірікві туди не більше тисячі миль, і, мабуть, найближче місто — Бокас-дель-Торо. Я там народився і, хоч потім здобував освіту в Парижі, знаю що місцевість досконало. Обладнання невеличкої шхуни коштуватиме дешево, навіть дуже дешево. Зате яка ж винагорода! Цілий скарб!

Сеньйор Торес зробив красномовну паузу, не маючи змоги подати докладнішого опису, а Томас Ріган — людина ділова і звикла до стосунків з діловими людьми — заходився витягувати з нього все, що його цікавило, так наче слідчий із злочинця.

— Атож, — швидко погодився сеньйор Торес, — я відчуваю деяку скруту з грішми, сказати б, мені бракує готівки.

— Ви взагалі не маєте грошей, — безцеремонно поправив його біржовий маклер, і той сумно схилив голову, що таки не має.

Далі, під перебіжним вогнем запитань, гість мусив визнати куди більше. Він справді нещодавно приїхав із Бокас-дель-Торо й не думає туди вертатись. А втім, якщо вони дійдуть згоди, він ладен знову поїхати.

Але Ріган владно спинив його, як людина, що вміє поводитися з простолюдом. Він виписав чек на ім'я Альвареса Тореса, і той, глянувши на нього, побачив цифру в тисячу доларів.

— Ось яка справа, — мовив Ріган. — Я анітрохи не йму віри всій вашій історії. Однак у мене є приятель, молодий хлопець, якого я щиро люблю. Тільки його занадто розбещує місто зі своїм легкодумством, легковажними жінками тощо... Розумієте?

Сеньйор Альварес Торес уклонився, як добре вихована світська людина.

— Задля його здоров'я, добробуту й спасіння душі йому конче треба поїхати шукати тих скарбів. Різні пригоди, фізичні вправи... та я певний, ви й самі розумієте.

Альварес Торес уклонився вдруге.

— Вам бракує грошей, — вів далі Ріган, — тож спробуйте зацікавити його. Оця тисяча доларів — вам за спробу. Якщо зманите його помандрувати по золото старого Моргана, — матимете ще дві тисячі. Пощастить вам затримати його там на три місяці — нові дві тисячі, на шість — п'ять тисяч. Так-так, повірте мені. Я знав його батька. Ми були компаньйони, можна навіть сказати — брати. Я ладен пожертвувати яку завгодно суму, аби скерувати хлопця на правильну стежку. Що ви на це скажете? На початок — ось тисяча. Згода?

Сеньйор Альварес Торес тремтячими пальцями згорнув чека.

— Я... я згоден, — розгублено затнувся він. — Я... я... сказати б... я здаюся на вашу волю.

Через п'ять хвилин, після докладної інструкції старого досвідченого біржовика, як йому краще поводитись, щоб історія з Моргановим скарбом більше скидалася на правду, Торес підвівся і, прощаючись, сказав ніби жартівливо, але з запалом:

— Найкумедніше в цьому, містере Рігане, те, що я кажу правду. Зміни, які ви запропонували внести в мою розповідь, роблять її ще вірогіднішою, але вона й так правдива. Мені треба грошей. Ви надзвичайно великодушні, і я намагатимусь зробити для вас усе, що зможу. Я пишаюся тим, що я неабиякий актор. Але те, що я знайшов ключа до скарбу, якого заховав Морган, — правда. Я мав можливість користуватися з документів, недоступних іншим, бо це наші родинні папери. Ними користувалися й мої родичі і згаяли ціле своє життя, не знайшовши нічого. Слід вони, власне, знайшли, проте добре не розрахували й помилилися миль на двадцять. У документах місце вказано докладно. І все одно вони помилилися, бо його зазначено не просто, а загадково, навмисне заплутано, як у ребусі. І тільки я, я сам розгадав його. Всі стародавні мореплавці креслили так свої карти. Мої іспанські предки у такий спосіб сховали Гавайські острови, пересунувши їх у бік на цілих п'ять градусів довготи.

Томасу Ріганові все це здавалось китайською грамотою, і, слухаючи, він поблажливо й недовірко вмішався усмішкою ділової людини.

Ледве встиг сеньйор Торес вийти, як до біржовика завітав Френк Морган.

— Оце взяв собі думку забігти до вас по маленьку пораду, — сказав він, привітавшись. — Та й до кого мені звертатись, як не до вас, що стільки часу працювали спільно з батьком? Ви ж бо були з ним компаньйони, оскільки я знаю, в найбільших справах. Він завжди казав мені покладатись на вашу пораду. Ось я й прийшов. Скажіть мені, чого так дорожчають акції «Темпіко петролеум»? Я питаю тому, що збираюся їхати по рибу.

— Кажеш, дорожчають? — перепитав Томас Ріган, удаючи, ніби не знає нічого, хоч то саме через нього вони й подорожчали.

Френк кивнув головою, сів у крісло й запалив цигарку, а Ріган тим часом розглядав телеграфну стрічку.

— Акції «Темпіко петролеум» піднялися на два пункти. А тебе, власне, що турбує? — запитав він.

— Та нічого, — відповів Френк. — Нічого... До речі, чи не гадаєте ви, що тут хтось діє поза лаштунками? Адже, між нами кажучи, це дуже перспективна справа?

Ріган і собі кивнув головою.

— Підприємство величезне, — вів далі Френк. — Страшенно прибуткове. А тут оце заворушення. Отже, чи не здається вам, що хтось сам або якась група хоче прибрати до рук контрольний пакет?

Компаньйон його батька хитнув сивим чубом, однак у голові під тією шляхетною сивиною ховалися думки не такі вже й шляхетні.

— Та ні, — промовив він. — Мабуть, це просто тимчасове підвищення, і їх скуповують саме через те, що підприємство справді прибуткове. А ти як гадаєш?

— Звісно, прибуткове, — палко відповів Френк. — Я маю такі втішні відомості, Рігане, що вам волосся стане сторч. І всім своїм приятелям я кажу, що то надійні папери. Мене просто сором бере притягати туди сторонніх людей, але підприємство таке величезне, що я все-таки притягаю. Всіх коштів, — я маю на думці вільні гроші, а не ті, що вже вкладено в справу, — отже, всіх коштів, які мені залишив батько, вже не вистачає на це.

— Що, скрутно з готівкою? — спитав старий.

— У мене є сума, якою я можу порядкувати, — безжурно відповів Френк.

— Тобто як?